ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ

ਬਨਾਮ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤੀ ਨਦੀ ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਸੰਗਠਨ

(2021 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6764)

23 ਨਵੰਬਰ, 2021

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੁਦ ਅਤੇ ਏ. ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਨੂੰਨ:

ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ - ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ - ਦੀ ਅਭਿਆਸ - ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ - ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੀ ਸੀਮਾ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਰੱਖੀ ਗਈ: ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਸਕੀਮ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ - ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਰਗ ਵਜੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਲਾ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 38 - ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਕਲਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। 14 ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਸਕੀਮ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸਮਾਨਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਜਲਵਾਯੂ ਸੰਕਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੋਕੇ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਪੂੰਜੀ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਵੱਡੀ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਛੋਟੀਆਂ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਇਜ਼ ਹੈ; ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਵਰਗੀਕਰਨ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਕਿਉਂਕਿ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨਾ ਤਾਂ ਕਲਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। 15 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ 'ਜਨਮਤੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਗੁਣ' 'ਤੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ-ਸਮੂਹਿਕਤਾ ਅਤੇ ਵੱਧ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਦੇ ਕਥਿਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੁਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਧਾਰਾ 14।

ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ - ਦੀ - ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾ - ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ: ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ

ਨੀਤੀ - ਨੀਤੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਸੀਮਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ - ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿਖਾਉਣਗੀਆਂ - ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਕਸਰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ - ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਸਕੀਮ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਨੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਥਿਤੀ, ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮਿਆਦ ਨੀਤੀ-ਆਯੋਜਿਤ ਦਾ ਅਰਥਃ ਨੀਤੀ ਉਹ ਤਰਕ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ-ਕਾਨੂੰਨ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹਨ-ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਟੈਸਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 14 ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ 'ਨੀਤੀ' ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ-ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਆਰਟੀਕਲ 14-ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ:

ਆਰਟੀਕਲ 14 – ਵਰਗੀਕਰਨ, ਜੇ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਵਰਗੀਕਰਨ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 - ਧਾਰਾ 14 ਸਿਰਫ ਜਮਾਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ - ਵਰਗੀਕਰਨ ਵਾਜਬ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਮਝਣਯੋਗ ਵਿਭਿੰਨਤਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸੰਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਸ਼ਾਮਲ ਵਰਗ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਮਾਪਦੰਡ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ - ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਹੱਦ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਮਾਤ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

ਆਰਟੀਕਲ 14 - ਅੰਡਰ-ਇਨਕਲੂਸਿਵ ਅਤੇ ਓਵਰ-ਇਨਕਲੂਸਿਵ ਵਰਗੀਕਰਣ - ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ - ਹੋਲਡ: ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ 'ਘੱਟ-ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਅਭਿਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ - ਇਹ 'ਓਵਰ-ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ' ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਘੱਟ-ਸਮਾਵੇਸ਼ੀਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀਤਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਂਗ ('ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਗੱਠਜੋੜ' ਜਾਂ 'ਅਨੁਪਾਤੀ') 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਟੈਸਟ - ਟੈਸਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਘੱਟ-ਸੰਮਿਲਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ-ਸੰਮਲਿਤ ਹੈ - ਨੇਕਸਸ ਟੈਸਟ, ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਟੈਸਟ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਵਧੀਆ ਸਾਧਨ ਲੱਭਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ - ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਵਸਤੂ ਨਾਲ 'ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ' ਹੋਵੇ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਵਰਗੀਕਰਣ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਡਿਗਰੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਸਲ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਲਈ ਗਣਿਤਿਕ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਸਕੀਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ - ਆਯੋਜਿਤ: ਇੱਕ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ - ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ੱਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਜਿਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ: 1.1 ਨੀਤੀ ਇੱਕ ਤਰਕ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਹੈ ਜੋ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ, ਆਰਡੀਨੈਂਸ, ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਟੈਸਟ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ 'ਨੀਤੀ' ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਨੀਤੀ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਸੀਮਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿਖਾਉਣਗੀਆਂ। [ਪਾਰਾ 9, 10][491- ਐੱਚ; 492-ਏ-ਸੀ]

1.2 ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਾਧਾਨ, ਖਰਚ ਅਤੇ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਕਸਰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਜ ਦੀ ਹਰ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਕਿਉਂਕਿ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਖਰਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨੀਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਪ੍ਰਗਟਿਡ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਸਕੀਮ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਨੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਥਿਤੀ, ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 12][493- ਐੱਚ; 494-ਏ-ਬੀ]

1.3 ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਸਕੀਮ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ ਪਰ ਇੱਕ ਲਾਭ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 13] [495-ਏ-ਬੀ]

ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਬਾਲਾਜੀ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ (2013) 9 ਐਸਸੀਸੀ 659 : [2013] 13 ਐਸਸੀਆਰ 668 – 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

1.4 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਕੋਡ ਸਾਰਥਿਕ ਸਮਾਨਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰਸਮੀ ਸਮਾਨਤਾ। ਇਹ ਹੁਣ ਇੱਕ ਤੈਅ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਰਗੀਕਰਨ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 14 ਸਿਰਫ਼ ਜਮਾਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਾਜਬ ਵਰਗੀਕਰਨ। ਇੱਕ ਵਰਗੀਕਰਨ ਵਾਜਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਭਿੰਨਤਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਗਏ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ; ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਰਗ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਮਾਪਦੰਡ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕਰਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਅੰਤਰ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੀਮਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਕੀਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਲਾਸ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 14, 15][495-ਬੀ-ਈ]

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਸਰਕਾਰ [1952] ਐਸਸੀਆਰ 284 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

1.5 ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਜਾਪਦੇ ਹਨ: ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਨਿਯਮਿਤ ਜਲਵਾਯੂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਵਧੇਰੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਫੰਡ ਨਾਲ ਲਾਭ. ਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸੀਮਾਂਤ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਪਯੋਗਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹਰੇਕ ਯੋਜਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਰਾ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵੰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਹਰ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 17, 18][496-ਬੀ-ਸੀ, ਡੀ-ਈ]

1.6 ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਲੋੜ ਸਭ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ 'ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਠੋਸ ਸਮੱਗਰੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਤਰਕ ਦੀ ਪਰਖ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬੋਝ ਦੀ ਘੱਟ ਡਿਗਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 21] [497- ਸੀ, ਈ - ਐੱਫ]

1.7 ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ 'ਦੂਸਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 3,01,926 ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 16,94,145 ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੂੰਜੀ ਘਾਟਾ ਹੈ।ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਡੁੱਬਣ ਕਾਰਨ ਖੇਤੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪੂੰਜੀ ਘਾਟਾ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 22][497- ਜੀ; 498-ਏ-ਬੀ]

1.8 ਪੇਂਡੂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦਾ ਸਥਿਤੀ ਮੁਲਾਂਕਣ, 201913 ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਔਸਤ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਬਾਰੇ ਵਿਆਪਕ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਣਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਕੋਲ 0.01 ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਉਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ 93.1% ਗੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਕੋਲ 10 ਹੈਕਟੇਅਰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਉਹ ਗੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਸਿਰਫ 17.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਘੇਰਦੀ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 23, 24] [498- ਡੀ - ਈ; 499-ਡੀ]

1.9 ਸਿਰਫ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ: ਸੋਕਾ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਵਰਗੇ ਜਲਵਾਯੂ ਸੰਕਟ ਪੂੰਜੀ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਵੱਡੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਛੋਟੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਸਕੀਮ ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਮਾਨਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਲਾਭ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਰਗ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਬਾਹਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਸਮਾਨ ਹੈ. [ਪੈਰਾ 25] [500- ਏ - ਡੀ]

1.10 ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੀ ਵਰਗੀਕਰਨ ਘੱਟ-ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਹੈ, ਉਸ ਟੈਸਟ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤ ਤੱਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਟੈਸਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਟੈਸਟ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਗਠਜੋੜ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਗੈਰ-ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਮਨਮਾਨੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਪਾਤ ਮਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਹਰੇ ਟੈਸਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਰਗੀਕਰਨ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ. [ਪੈਰਾ 28] [502-ਏ-ਬੀ; ਐੱਫ]

1.11 ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੈਰ-ਵਰਗੀਕਰਣ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਨੁਪਾਤਕ ਟੈਸਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤਕ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵਰਗੀਕਰਣ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਨੇਕਸਸ ਟੈਸਟ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸਾਧਨ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਇੱਕ 'ਗਠਜੋੜ' ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਟੈਸਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਘੱਟ-ਸੰਮਲਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ-ਸੰਮਲਿਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ 'ਅੰਡਰ-ਸਮੇਤ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਇਹ 'ਓਵਰ-ਇਨਕਲੂਸਿਵ' ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਘੱਟ-ਸੰਮਲਿਤਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ-ਸੰਮਿਲਿਤਤਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਟੈਸਟ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ('ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ' ਜਾਂ 'ਅਨੁਪਾਤਕ') 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 31][503- ਐੱਫ - ਐੱਚ; 504-ਏ]

1.12 ਨੇਕਸਸ ਟੈਸਟ, ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਟੈਸਟ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਾਧਨ ਲੱਭਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਵਸਤੂ ਨਾਲ 'ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ' ਹੋਵੇ। ਇਸਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਰਗੀਕਰਣ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਨਮਾਨ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਸਲ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਲਈ ਗਣਿਤਿਕ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਰਗੀਕਰਣ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਪਗਨਡ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ 'ਜਨਮਤੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਗੁਣ' 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਡਰ-ਸਮੇਤਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ-ਸੰਮਿਲਤਤਾ ਦੇ ਕਥਿਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 32][504-ਬੀ-ਸੀ; ਡੀ]

1.13 ਮੁੱਦੇ ਵਾਲੀ ਸਕੀਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਕੀਮ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਅਧਿਐਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਤੈਅਸ਼ੁਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੱਕੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸ਼ੱਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਇਹ ਸਕੀਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਯੋਜਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕਵਰੇਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 33, 34][504-ਈ-ਜੀ; 505-ਏ]

ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਬਾਲਾਜੀ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ (2013) 9 ਐਸਸੀਸੀ 659: [2013] 13 ਐਸਸੀਆਰ 668 - ਭਰੋਸੇਯੋਗ।

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਦਿਨੇਸ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (2001) 8 ਐਸਸੀਸੀ 491; ਓਮ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2002) 2 ਐਸਸੀਸੀ 386; ਆਸਿਫ ਹਮੀਦ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ (1989) 2 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਸੀ 364: [1989] 3 ਐਸਸੀਆਰ 19; ਸੀਤਾਰਾਮ ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1990) 3 ਐਸਸੀਸੀ 223 : [1990] 1 ਐਸਸੀਆਰ 909; ਖੋਡੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (1996) 10 ਐਸਸੀਸੀ 304 : [1995] 6 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 759; ਬਾਲਕੋ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2002) 2 ਐਸਸੀਸੀ 333 : [2001] 5 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 511; ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਗੋਪੀਨਾਥ ਦਾਸ (2005) 13 ਐਸਸੀਸੀ 495: [2005] 5 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 699; ਆਰ.ਕੇ. ਗਰਗ ਵੀ. ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1981) 4 ਐਸਸੀਸੀ 675 : [1982] 1 ਐਸਸੀਆਰ 947; ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਜੌਹਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2018) 10 ਐਸਸੀਸੀ 1: [2018] 7 ਐਸਸੀਆਰ 379; ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਡਾਲਮੀਆ ਬਨਾਮ ਐਸਆਰ ਤੇਂਡੋਲਕਰ ਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 538: [1959] ਐਸਸੀਆਰ 279; ਮੁਹੰਮਦ. ਹਨੀਫ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 731: [1959] ਐਸਸੀਆਰ 629; ਬਿਨੋਏ ਵਿਸ਼ਵਮ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2017) 7 ਐਸਸੀਸੀ 59 : [2017] 7 ਐਸਸੀਆਰ 1; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਹੋਟਲ ਐਂਡ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (2013) 8 ਐਸਸੀਸੀ 519: [2013] 7 ਐਸਸੀਆਰ 654; ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅੰਬਿਕਾ ਮਿੱਲਜ਼ (1974) 4 ਐਸਸੀਸੀ 656: [1974] 3 ਐਸਸੀਆਰ 760; ਐਨ.ਪੀ. ਬਸ਼ੀਰ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਪੀ. ਕੇਰਲ ਰਾਜ [2004] 2 ਐਸਸੀਆਰ 224; ਈ.ਪੀ. ਰਾਏਪੱਪਾ ਬਨਾਮ ਈ. ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ 17 (1974) 4 ਐਸਸੀਸੀ 3 : [1974] 2 ਐਸਸੀਆਰ 348; ਮਾਡਰਨ ਡੈਂਟਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2016) 7 ਐਸਸੀਸੀ 353: [2016] 3 ਐਸਸੀਆਰ 579; ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2016) 7 ਐਸਸੀਸੀ 221 : [2016] 3 ਐਸਸੀਆਰ 865; ਜਸਟਿਸ ਪੁੱਟਸਵਾਮੀ (9ਜੇ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2017) 10 ਐਸਸੀਸੀ 1: [2017] 10 ਐਸਸੀਆਰ 569; ਪੁੱਟਸਵਾਮੀ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2019) 1 ਐਸਸੀਸੀ 1: [2018] 8 ਐਸਸੀਆਰ 1; ਅਨੁਜ ਗਰਗ ਬਨਾਮ ਹੋਟਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2008) 3 ਐਸਸੀਸੀ 1: [2007] 12 ਐਸਸੀਆਰ 991 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮਿਸੂਰੀ, ਕੇ ਐਂਡ ਟੀ ਰੇਲ ਬਨਾਮ ਮਈ 194 ਯੂ. ਐੱਸ. 267,269-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਪਰਨਾ ਚੰਦਰਾ, 'ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤਃ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪੁਲ' (2020) ਆਕਸਫੋਰਡ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਰਨਲ; ਤਰੁਣਭ ਖੇਤਾਨ, 'ਬਰਾਬਰੀਃ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਸਮੀਖਿਆ' ਸੁਜੀਤ ਚੌਧਰੀ, ਮਾਧਵ ਖੋਸਲਾ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਨੂ ਮਹਿਤਾ (ਐਡੀ), ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਆਕਸਫੋਰਡ ਹੈਂਡਬੁੱਕ (ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ 2016)-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਾਰਿਜਾਤ ਗੋਸ਼, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧਃ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ?, (11 ਦਸੰਬਰ, 2020)

https://en.gaonconnection.com/farmers-protests-why-are-small-and-marginal farmers- protesting-against-the-farm acts/;https://www.mospi.gov.in/documents/213904/301563//Report_58m1631267040957. pdf/3793650e-8cf1-7872- ae90-51470c8d211c

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

(2001) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 491	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 2
(2002) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 386	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 2
[1989] 3 ਐਸਸੀਆਰ 19	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10
[1990] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 909	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10
[1995] 6 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 759	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10
[2001] 5 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 511	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10
[2005] 5 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 699	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10
[1982] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 947	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10
[2013] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 668	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 13,33
[1952] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 284	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 14,15
[2018] 7 ਐਸਸੀਆਰ 379	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 20
[1959] ਐਸਸੀਆਰ 279	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 21
[1959] ਐਸਸੀਆਰ 629	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 21
[2017] 7 ਐਸਸੀਆਰ 1	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 21

[2013] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 654	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 21
[1974] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 760	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 26
[2004] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 224	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 27
[1974] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 348	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 28
[2016] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 579	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 28
[2016] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 865	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 28
[2017] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 56	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 28
[2018] 8 ਐਸਸੀਆਰ 1	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 28
[2007] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 99	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 29

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2021 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 6764.

2016 ਦੇ ਡਬਲਯੂ. ਪੀ. (ਐੱਮ. ਡੀ.) ਨੰਬਰ 18119 ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਦੁਰਾਈ ਬੈਂਚ ਦੇ 04.04.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਜੈਦੀਪ ਗੁਪਤਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਡੀ. ਕੁਮਾਨਾਨ, ਸ਼ੇਖ ਫਖਰੂਦੀਨ ਕਾਲੀਆ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਕੇ. ਐੱਮ. ਨਟਰਾਜ, ਏ. ਐੱਸ. ਜੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਮਾਥੁਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਰਾਜਨ ਕੇ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਚੌਰਸੀਆ, ਸ਼ਰਤ ਨੰਬਿਆਰ, ਕੇ. ਐਲ. ਝੰਝਾਨੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੌਦਾਮਿਨੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਐੱਨ. ਰਾਜਾਰਮਨ, ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੁਦ, ਜੇ.

1. ਮਦੁਰਾਈ ਬੈਂਚ ਵਿਖੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜੀ. ਓ. ਮਿਸ ਨੰਬਰ 50 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੱਦ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਲਾਭ ਦੇਵੇ।

2. ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 13 ਮਈ 2016 ਨੂੰ ਜੀ. ਓ. ਐੱਮ. ਐੱਸ. ਨੰਬਰ 50 ("ਯੋਜਨਾ") ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਕਾਇਆ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ, ਮੱਧਮ ਮਿਆਦ (ਖੇਤੀਬਾੜੀ) ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ (ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ) ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜੀ.ਓ. ਮਿਸ ਨੰਬਰ 59 ਮਿਤੀ 28 ਜੂਨ 2016 ਨੂੰ ਜੀ.ਓ. ਮਿਸ ਨੰਬਰ 50 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲਕੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੈਂਡਹੋਲਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲੋਨ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ' ਅਤੇ 'ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਈ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ' ਦਾ ਅਰਥ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ 2.5 ਏਕੜ ਤੋਂ 5 ਏਕੜ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ 'ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ' ਦਾ ਅਰਥ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ 2.5 ਏਕੜ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1 ਜੁਲਾਈ 2016 ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਜੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲਕੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਹੋਰ ਕਿਸਾਨਾਂ' - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 5 ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ - ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਆਫ਼ੀ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 5 ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੀ:

> (i) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੀਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿਨੇਸ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ 1, ਓਮ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ[2] ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ।
>
> (ii) ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਅੰਨਾ ਦ੍ਰਵਿੜ ਮੁਨੇਤਰ ਕੜਗਮ (ਏ ਆਈ ਏ ਡੀ ਐੱਮ ਕੇ) ਨੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਚੋਣ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਊਂਟਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਰਗ ਬਣਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘੱਟ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਧੇਰੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰਕ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਏਆਈਏਡੀਐਮਕੇ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ, ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਕੀਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ;

1(2001) 8 ਐਸ. ਸੀ.ਸੀ. 491

2(2002) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 386

(iii) ਰਾਜ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਕਵਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਲਕੀ ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

(iv) ਜਿਹੜੇ ਕਿਸਾਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਰਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਿਸਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਹੱਦ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਕੋਲ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੱਦ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 'ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ' ਅਤੇ 'ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ' ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਲੈਂਡਹੋਲਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ' ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਕੁੱਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਤਰਕਹੀਣ ਹੈ; ਅਤੇ

(v) ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਤਰਕਹੀਣ ਵਿਧੀ ਵੱਧ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਘੱਟ-ਸਮੇਤਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

4. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 3 ਜੁਲਾਈ 2017 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 18 ਸਤੰਬਰ 2019 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਜਸਟਿਸ ਆਰ ਭਾਨੂਮਤੀ ਅਤੇ ਏ.ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ ਦੀ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ 'ਸੀਮਤ ਲਾਭ' ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ।

5. ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਰਾਜ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਜੀ. ਓ. ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। (ਐੱਮ. ਐੱਸ.) 15 ਅਤੇ 16 ਮਿਤੀ 8 ਫਰਵਰੀ 2021 ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 31 ਜਨਵਰੀ 2021 ਤੱਕ 12 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨਃ

(i) ਅਦਾਲਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਹੀ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇ।

(ii) ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

(iii) ਸਿਰਫ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਝਣਯੋਗ ਅੰਤਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਰਗ ਹਨ; ਅਤੇ

(iv) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅੰਤਰੀਵ ਨੀਤੀ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

7. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ:

(i) ਪੰਜ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੀਡੀਪੀ ਅਤੇ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਘੱਟ ਹੈ;

(ii) ਜੇ ਨੀਤੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ

(iii) ਰਾਜ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਰਗ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਡੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਬਿਹਤਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਹੈ।

8. ਤਿੰਨ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹਨ। ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

(i) ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਹੈ;

(ii) ਕੀ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਿਰਫ 'ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ' ਅਤੇ 'ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ' ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(iii) ਕੀ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਘੱਟ-ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਹੈ।

9. ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਨੀਤੀ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਰਟੀਕਲ 14 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨੀਤੀ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਹੱਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰੀਏ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਨੀਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ. ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਉਹ ਤਰਕ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ,

ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਟੈਸਟ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ' ਨੀਤੀ 'ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

10. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਨੀਤੀ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਸੀਮਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਅਧਿਕਾਰ **ਆਰ ਕੇ ਗਰਗ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ**[4] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬੇਅਰਰ ਬਾਂਡਜ਼ (ਇਮਿਊਨਿਟੀਜ਼ ਐਂਡ ਐਕਸੈਪਸ਼ਨਜ਼) ਐਕਟ 1981 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਰਗੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

> "8. ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲਾ ਇਕ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਧਰਮ ਆਦਿ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਥਕਾਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਮਸ, ਜੇ. ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖੇਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਸਟ੍ਰੇਟ-ਜੈਕਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ, ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਖੇਡ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਿੱਥੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਝੁਕਾਅ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

---

[3] ਆਸਿਫ ਹਮੀਦ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ, 1989 ਪੂਰਕ (2) ਐਸਸੀਸੀ 364; ਸੀਤਾਰਾਮ ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, (1990) 3 ਐਸਸੀਸੀ 223; ਖੋਡੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (1996) 10 ਐਸਸੀਸੀ 304; ਬਾਲਕੋ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2002) 2 ਐਸਸੀਸੀ 333; ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਗੋਪੀਨਾਥ ਦਾਸ, (2005) 13 ਐਸਸੀਸੀ 495

[4] (1981) 4 ਐਸਸੀਸੀ 675

ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਇਹ ਸਲਾਹ ਮੋਰੇ ਬਨਾਮ ਡੈਂਡ [351 ਯੂ.ਐਸ. 457 : 1 ਐਲ. ਈ. ਡੀ. 2 ਡੀ 1485 (1957)] ਜਿੱਥੇ ਫ੍ਰੈਂਕਫਰਟਰ, ਜੇ., ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ: "ਉਪਯੋਗਤਾਵਾਂ, ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਇਕ ਸਵੈ-ਸੰਜਮ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਰਣੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰਤਾ, ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ, ਗਲਤੀ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ, ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਟਕਰਾਅ, ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਸਵੈ-ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਰਗ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਨਿਆਂਇਕ ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਵੱਕਾਰ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ।

11. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ **ਬਾਲਕੋ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ**[5] 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਭਾਰਤ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ 51% ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਮੰਨਿਆ। ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ:

"92. ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਰੇਕ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇ। ਅਕਸਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਫੋਕਸ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਰਥ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਲਿਸੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਨੂੰਨ ਜਾਂ ਮਾੜੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

93. ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਸਲਾਹਯੋਗਤਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਨੀਤੀ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਸਾਪੇਖਿਕ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਜਾਂ ਬਿਹਤਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਲਈ, ਚੁਕਵਾਂ ਮੰਚ ਸੰਸਦ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ। ਇੱਥੇ ਨੀਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ 1-3-2001 ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਮਤਾ ਹਾਰ ਗਿਆ।

12. ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੈਕਸ, ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਕਸਰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

---

[5] (2002) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 333

ਰਾਜ ਦੀ ਹਰ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਕਿਉਂਕਿ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਖਰਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨੀਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਸਕੀਮ, ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਨੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ, ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

13. **ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਬਾਲਾਜੀ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ**[6], ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਇਕ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰੰਗੀਨ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸੈੱਟਾਂ, ਲੈਪਟਾਪਾਂ ਅਤੇ ਮਿਕਸਰ-ਗ੍ਰਾਈਂਡਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮਦਨ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਅਸਮਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ:

> "78. ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਰੰਗੀਨ ਟੀਵੀ, ਲੈਪਟਾਪ, ਮਿਕਸਰ-ਗ੍ਰਾਈਂਡਰ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵੰਡ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਉੱਦਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਪਾਅ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਗਰਿਕ 'ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ। ਕੋਈ ਸਟਰੇਟਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਕੁਝ ਲਾਭ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹਨ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸੀਮਤ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਉਪਾਅ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਲਾਭ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
>
> (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

---

[6](2016) 9 ਐਸਸੀਸੀ 659

ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਸਕੀਮ ਵੀ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। **ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਬਾਲਾਜੀ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚਲੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ ਪਰ ਲਾਭ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਕੀਮ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

14. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸਾਰਥਿਕ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰਸਮੀ ਸਮਾਨਤਾ। ਇਹ ਹੁਣ ਇੱਕ ਤੈਅ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਰਗੀਕਰਨ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 14 ਸਿਰਫ਼ ਜਮਾਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਾਜਬ ਵਰਗੀਕਰਨ। ਇੱਕ ਵਰਗੀਕਰਨ ਵਾਜਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦੋਹਰੇ ਟੈਸਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਆਰ. **ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਵਿਚ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਸਰਕਾਰ**[7] ਪੂਰੇ ਹੋਏ:

> (i) ਵਰਗੀਕਰਣ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਭਿੰਨਤਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਗਏ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ; ਅਤੇ
>
> (ii) ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

15. **ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਸਰਕਾਰ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੁਝ ਮਾਪਦੰਡ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕਰਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਅੰਤਰ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੀਮਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਕੀਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਲਾਸ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

16. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਕੀਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

> (i) ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭੋਜਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਤਪਾਦਕ ਹਨ;
>
> (ii) ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦਾ 85% ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਹਨ। ਰਾਜ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਕੀਮ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਜਟ ਦੀ ਵੰਡ, ਮਾਲੀਆ ਜੁਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ

---

[7] 1952 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 284

(iii) ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਵਰਗ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

17. ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ ਦੋ ਗੁਣਾ ਹਨ: (i) ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਮੌਸਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸਥਿਰ ਮੌਸਮੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਵਧੇਰੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਹੈ; ਅਤੇ (ii) ਰਾਜ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਫੰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

18. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 5780 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 16,94,145 ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਾਕੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ 1980 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 3,01,926 ਨੂੰ ਹੀ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਰਾਜ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਲਾਭ ਸਿਰਫ ਸੀਮਾਂਤ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਪਯੋਗਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹਰ ਸਕੀਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਰਾ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਵੰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਸਕੀਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ।

19. ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਘਿਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਸਮ ਦੇ ਵਿਗਾੜ, ਘੱਟ ਪੈਦਾਵਾਰ ਅਤੇ ਮੰਡੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਕਾਰਨ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 38 ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲਕੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

20. **ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਜੌਹਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ**[8] ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਡਾ. ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂਦ) ਨੇ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਟੈਸਟ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਪਦਾਰਥ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੂਪ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ 'ਉਦੇਸ਼' 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ, ਇਸਦੇ 'ਪ੍ਰਭਾਵ' ਦੀ ਬਜਾਏ - ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

---

[8] (2018) 10 ਐਸਸੀਸੀ 1

ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਠੋਸ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਰਵਾਇਤੀ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਟੈਸਟ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਸਮੀ ਰੁਝਾਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵੱਲ ਜੁੜਵਾਂ ਟੈਸਟ ਝੁਕਦਾ ਹੈ। ਦੋ-ਪੜਾਵੀ ਟੈਸਟ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਬਹੁ-ਐਕਸਲ ਸੰਚਾਲਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਤ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਰਥਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

21. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕਾਊਂਟਰ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਮਤ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸਭ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਬੰਬਈ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, ਜਿਸ ਨੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ, ਪਰਮਿਟ ਰੂਮਾਂ, ਜਾਂ ਬੀਅਰ ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾਂਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 33-ਬੀ ਜੋ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਐਂਟਰੀ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਤਾਰਾ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਵਾਲੇ ਹੋਟਲਾਂ ਵਾਲੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਡਾਂਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 33 ਏ(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਦੋ- ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਕੋਲ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਆਬਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਜੌਹਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਠੋਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤਰਕ ਦੀ ਪਰਖ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੋਝ ਦੀ ਇੱਕ ਘੱਟ ਡਿਗਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ।[11]

22. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾਂਤ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖਪਤ ਖਰਚੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੱਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਘਾਟੇ ਉਧਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ 16,94,145 ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲਿਆ ਹੈ।

---

[9]ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਡਾਲਮੀਆ ਬਨਾਮ ਐਸਆਰ ਤੇਂਡੋਲਕਰ, ਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 538; ਮੁਹੰਮਦ. ਹਨੀਫ਼ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 731; ਬਿਨੋਏ ਵਿਸ਼ਵਮ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, (2017) 7 SCC 59.

[10] (2013) 8 ਐਸਸੀਸੀ 519

[11] ਅਪਰਨਾ ਚੰਦਰ, 'ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤਃ ਏ ਬ੍ਰਿਜ ਟੂ ਨੇਵੇਅਰ' (2020) ਆਕਸਫੋਰਡ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਜਰਨਲ

'ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 3,01,926 ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਜ਼ੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਕੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਡੁੱਬਣ ਕਾਰਨ ਖੇਤੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪੂੰਜੀ ਘਾਟਾ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੋਕੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਰਵੈੱਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ, ਪਾਣੀ, ਨਿਵੇਸ਼, ਕਰਜ਼ਾ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਮੰਡੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਵੱਡੇ ਖੇਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲਗਭਗ 40% ਸਿੰਚਾਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ 25% ਤੋਂ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹਿਰਾਂ ਜਾਂ ਬੋਰਵੈੱਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੰਜਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਕਸਰ ਵੱਡੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਝੋਨਾ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਸਬਸਿਡੀ ਵਾਲੀ ਦਰ 'ਤੇ ਅਨਾਜ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ (ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ) ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਪਜ ਵੇਚ ਸਕਣ।[12]

23. ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ, 201913 ਪ੍ਰਤੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਔਸਤ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਚਰਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ 0.01 ਹੈਕਟੇਅਰ (0.02 ਏਕੜ) ਤੋਂ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਔਸਤ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ ਰੁਪਏ ਹੈ। 1,435 ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਤੋਂ 6,435 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਜਦੋਂ 2-4 ਹੈਕਟੇਅਰ ਜ਼ਮੀਨ (4.94- 9.88 ਏਕੜ) ਵਾਲੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਫਸਲ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਆਮਦਨ 7,945 ਰੁਪਏ ਹੈ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਆਮਦਨ 3,548 ਹੈ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਗ੍ਰਾਫ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਸ-ਧੁਰਾ ਖੇਤੀ ਉਪਜ, ਮਜ਼ਦੂਰੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਈ-ਧੁਰਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਹੈਕਟੇਅਰ ਵਿੱਚ):

---

12 ਪਰਿਜਾਤ ਗੋਸ਼, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ: ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ?, (11 ਦਸੰਬਰ, 2020) https://en.gaonconnection.com/farmers-protests_why-are-small-and-marginal-farmers-_protesting-against-the-farm-acts/1 3 h t t p s : / / w w w . m o s p i . g o v . i n / d o cu m e n t s / 2 1 3 9 0 4 / 3 0 1 5 6 3 / Report_587m1631267040957.pdf/3793650e-8cf1-7872-ae90-51470c8d211c

24. ਰਿਪੋਰਟ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਰਣੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗਣਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਕੋਲ 0.01 ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਉਹ 93.1% ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਕੋਲ 10 ਹੈਕਟੇਅਰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ 17.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਵੰਡ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 0.01- .040 ਹੈਕਟੇਅਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ 27% ਪਰਿਵਾਰਾਂ; 0.40-1 ਹੈਕਟੇਅਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ 34% ਅਤੇ 1-2 ਏਕੜ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ 20% ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, 4-10 ਹੈਕਟੇਅਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ 4.5% ਅਤੇ 10 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ 0.6% ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਨ। ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਵੰਡ ਲਈ ਗ੍ਰਾਫ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

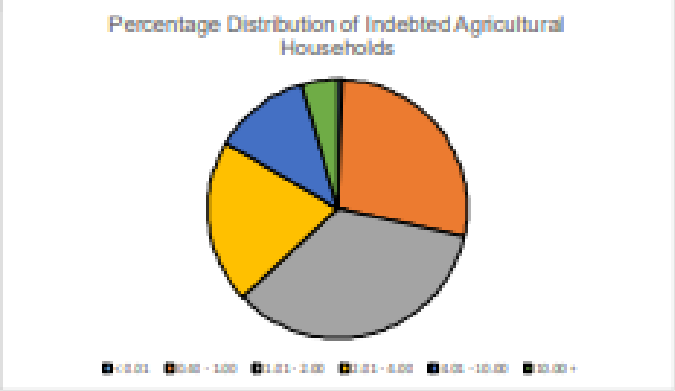

25. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਿਰਫ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ: (i) ਜਲਵਾਯੂ ਸੰਕਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੋਕਾ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੂੰਜੀ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਵੱਡੀ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼; ਅਤੇ (ii) ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਸਕੀਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਕੀਮ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸਮਾਨਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਕੀਮ ਦਾ ਲਾਭ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਰਗ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲਕੀ ਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਵਰਗੀਕਰਨ ਆਪਹੁਦਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਾਂਝੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਬਾਹਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਸਮਾਨ ਹਨ।

26. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਕੀਮ ਘੱਟ-ਸੰਮਲਿਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ-ਸੰਮਲਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕੁੱਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲੈਂਡਹੋਲਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ 'ਹੋਰ ਕਿਸਾਨਾਂ' ਜਾਂ 'ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ' ਨੂੰ ਲਾਭ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਘੱਟ-ਸੰਮਲਿਤ ਮੰਨਿਆ। **ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅੰਬਿਕਾ ਮਿੱਲਜ਼** [14] ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਲਈ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਸਟਿਸ ਕੇ ਕੇ ਮੈਥਿਊ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਅਤਿ-ਸੰਮਿਲਿਤਤਾ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

> "55. ਇੱਕ ਵਰਗੀਕਰਨ ਘੱਟ-ਸੰਮਿਲਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਨਾਲ ਦਾਗ਼ੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਦਾਗ਼ੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਗੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਰਗੀਕਰਣ ਮਾੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰਾਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਭ ਜਾਂ ਬੋਝ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਨ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਬੋਝ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਜੋ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਰਗੀਕਰਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਮਲਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹੋਰ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਇੱਕ ਬੋਝ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ

---

[14] (1974) 4 ਐਸਸੀਸੀ 656

ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਹੇਰੋਡ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦਿਨ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਮਰਦ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਪਤਨ ਨੂੰ ਲਿਆਏਗਾ, ਅਜਿਹੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

56. ਕਿਉਂਕਿ ਵਰਗੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਥਿਤ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਵਰਗੀਕਰਨ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਜਾਪਦਾ ਹੈ. ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਲ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ - ਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਲਗਾਤਾਰ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਇੱਥੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਹੋਮਜ਼ ਨੇ ਘੱਟ-ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਵਰਗੀਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਛੂਤਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। [ਮਿਸੌਰੀ, ਕੇ ਐਂਡ ਟੀ ਆਰਲੀ ਬਨਾਮ ਮਈ, 194 ਯੂਐਸ 267, 269] ਤਾਂ ਫਿਰ, ਵਿਸਥਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ? ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ-ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

27. **ਅੰਬਿਕਾ ਮਿੱਲਜ਼** (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸਹੂਲਤ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀਤਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ। **ਮਿਸੌਰੀ ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਓਲੀਵਰ ਵੈਂਡਲ ਹੋਮਜ਼ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ, ਕੇ ਐਂਡ ਟੀ ਰਲੀ** ਬਨਾਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਈ[15], "ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਗਾੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਬਰਾਬਰ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਅਛੂਤਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ", ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਸੰਜਮ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। **ਐਨ.ਪੀ. ਬਸ਼ੀਰ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਪੀ. ਕੇਰਲ ਰਾਜ**[16], ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀਅਤੇ ਘੱਟ-ਸਮਾਵੇਸ਼ੀਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਮਾਮੂਲੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

---

[15] 194 ਯੂ.ਐੱਸ. 267, 269

[16] 2004 (2) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 22

28. ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਿ ਕੀ ਵਰਗੀਕਰਨ ਸੰਮਲਿਤ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਉਸ ਟੈਸਟ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤ ਤੱਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਟੈਸਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਗਠਜੋੜ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਪੀ ਐਨ ਭਗਵਤੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸਨ) ਨੇ ਈਪੀ ਰਾਏਪੱਪਾ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਗੈਰ-ਵਾਜਬਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਗੈਰ-ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਗੈਰ-ਵਾਜਬਤਾ ਵੀ ਹੈ। [18] **ਮਾਡਰਨ ਡੈਂਟਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ.**[19] ਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਟੈਸਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਫੀਸਾਂ ਅਤੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। **ਸੁਬਰਾਮਣੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ**[20] ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਟੈਸਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ IPC ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 499 ਅਤੇ 500 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਧਾਰਾ 19(1)(a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਪੁੱਟਾਸਵਾਮੀ (9ਜੇ) ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ[21] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨੌਂ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿੱਜਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਦੇ ਮਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫਿਰ **ਜਸਟਿਸ ਪੁਟਾਸਵਾਮੀ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਆ** [22] ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਟੈਸਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਆਧਾਰ ਸਕੀਮ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਗੈਰ-ਸ਼੍ਰੇਣੀਗਤ ਆਪਹੁਦਰੇਪਣ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਦੇ ਮਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਹਰੇ ਟੈਸਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਰਗੀਕਰਨ ਆਪਹੁਦਰਾ ਹੈ।

---

[17] (1974) 4 ਐਸਸੀਸੀ 3

[18] ਦੇਖੋ ਤਰੁਣਾਭ ਖੇਤਾਨ, 'ਸਮਾਨਤਾ: ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਸਮੀਖਿਆ' ਸੁਜੀਤ ਚੌਧਰੀ, ਮਾਧਵ ਖੋਸਲਾ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਨੂ ਮਹਿਤਾ (ਸੰਪਾਦਕ), ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਆਕਸਫੋਰਡ ਹੈਂਡਬੁੱਕ (ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ 2016)

[19](2016) 7 ਐਸਸੀਸੀ 353

[20] (2016) 7 ਐਸਸੀਸੀ 221

[21] (2017) 10 ਐਸਸੀਸੀ 1

[22] (2019) 1 ਐਸਸੀਸੀ 1

29. **ਅਨੁਜ ਗਰਗ ਬਨਾਮ ਹੋਟਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ**[23] ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ 1914 ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਮੀ" ਜਾਂ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ" ਨੂੰ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਰਾਬ ਜਾਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1)(ਜੀ), 14, ਅਤੇ 15 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ:

> "50. ਅਜਿਹੇ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਭੇਦਭਾਵ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:
>
> (ਏ) ਵਿਧਾਨਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ (ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ) ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,
>
> (ਬੀ) ਇਹ ਮਾਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

30. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 15(1) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ 'ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤ, ਲਿੰਗ, ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ **ਅਨੁਜ ਗਰਗ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ 'ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਵਿਤਕਰਾ' ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਇੱਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਪਰਖਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਇਸੇ ਤਰਕ ਦੀ ਇੱਕ ਤਰਕ ਜਸਟਿਸ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ **ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਜੌਹਰ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਉਠਾਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 377 ਆਈਪੀਸੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ "ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। , ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਅੰਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ"

31. ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੈਰ-ਵਰਗੀਕਰਨ ਆਪਹੁਦਰੇਪਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਟੈਸਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤਕ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵਰਗੀਕਰਨ ਆਪਹੁਦਰੇਪਣ ਨੂੰ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ ਟੈਸਟ 'ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਾਧਨ ਇੱਕ 'ਗਠਜੋੜ' ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਸਤੂ. ਟੈਸਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਘੱਟ-ਸੰਮਲਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ-ਸੰਮਲਿਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ 'ਅੰਡਰ-ਸਮੇਤ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਇਹ 'ਓਵਰ-ਇਨਕਲੂਸਿਵ' ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

---

[23] (2008) 3 ਐਸਸੀਸੀ 1

ਘੱਟ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀਤਾ ਅਤੇ ਅਤਿ-ਸਮਾਵੇਸ਼ੀਤਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਟੈਸਟ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ('ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਗੱਠਜੋੜ' ਜਾਂ 'ਅਨੁਪਾਤੀ') 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ.

32. ਨੇਕਸਸ ਟੈਸਟ, ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਟੈਸਟ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਾਧਨ ਲੱਭਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਵਸਤੂ ਨਾਲ 'ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ' ਹੋਵੇ। ਇਸਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਰਗੀਕਰਣ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਨਮਾਨ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਸਲ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਲਈ ਗਣਿਤਿਕ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਰਗੀਕਰਣ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ **ਅਨੁਜ ਗਰਗ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆਤਮਕ ਵਿਤਕਰੇ ਲਈ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ **ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਜੌਹਰ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਜਸਟਿਸ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ 'ਜਨਮਤੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਗੁਣ' 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਘੱਟ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਡੂੰਘਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਪਗਨਡ ਸਕੀਮ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ 'ਜਨਮਤੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਗੁਣ' 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ-ਸੰਮਿਲਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਥਿਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

33. ਮੁੱਦੇ ਵਾਲੀ ਸਕੀਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਕੀਮ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਅਧਿਐਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਤੈਅਸ਼ੁਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੱਕੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। [24]ਕਿਸੇ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸ਼ੱਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਇਹ ਸਕੀਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਯੋਜਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕਵਰੇਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ।

---

[24] ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਬਾਲਾਜੀ (ਐਨ 6)

34. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਦੇ ਮਦੁਰਈ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

35. ਸਾਰੀਆਂ ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

MANJEET SINGH
E. No. P/1882/2007 Advocate
Chamber No. 417 2nd Flour
Civil Courts, Rajpura
Mobile: 98726-56669